

Subjekt jako skutečnost

Abychom se mohli pustit do zkoumání povahy „subjektu“ jakožto skutečnosti, musíme alespoň několika „tahy“ naznačit myšlenkový terén, kterého se chceme přidržet a na kterém hodláme pracovat. Subjekt totiž není a nemůže být chápán jako něco samostatně „ex-sistujícího“, ale je vždy spjat s nějakým děním, které má svůj počátek, průběh i konec, tj. s nějakou „událostí“. Subjekt je vždycky subjektem nějaké určité události (ovšem pravé události). Jeho zvláštnost nelze náležitě postihnout, pokud neprozkoumáme jeho místo, ale zejména úlohu a funkci v rámci určité události. Je to vždy událost, která může ustavovat a udržovat nějaký subjekt jakožto „svůj“ subjekt. A je to na druhé straně subjekt, který se může stát subjektem nějaké události jen tím, že se uváže udržovat a obnovovat její sjednocenost v celek. Základním nárokem na účast subjektu v průběhu určitého (konkrétního či konkrescentního) událostního dění je to, že je sice s tímto děním určitým významným způsobem spjat, že však není přímo součástí ani složkou tohoto událostního dění. Subjekt totiž musí být v každém okamžiku, v každé fázi událostního dění „při tom“, když je příslušná fáze právě aktuální, ale musí si zároveň od této momentální aktuality té či oné fáze udržovat jakýsi odstup, díky kterému je schopen zároveň udržovat svůj aktivní vztah k ostatním fázím této události. Žádná z fází subjektu nemůže sama být „fakticky“, „reálně“ při tom, když je aktuální některá z ostatních fází, nýbrž je buď již „minulá“, již „nastalá“, anebo ještě nenastalá, teprve se připravující „nastat“. Naproti tomu subjekt musí být vždycky při tom, ať je aktuální kterákoli z fází pravé události. (Už z toho je patrné, že subjekt není a ani nemůže být žádnou složkou události.) V jedné věci ovšem subjekt přesahuje, „transcenduje“ „svou“ událost, a tím jí zároveň umožní rovněž přesahovat transcendovat, ovšem jinak: tj. jistou svou složkou přejít v akci, již resp. v níž událost vlastně jakoby opouští sebe samu. V tomto přesahu události (který by bez subjektu nebyl možný), však subjekt nemůže událost provázet, neboť se musí vracet k právě aktuální fázi události (tedy k další fázi). Subjekt se tedy z onoho přesahu události v akci musí vracet k události samé a nechat výsledek onoho přesahu být jako něco relativně samostatného, co už k události nenáleží.

(Písek, 130520-1a.)